

SABIN MUNIATE

OLERKARI EZAGUNA

Olerkarien artean Bizkaia'k ba-ditu bereak, onak, erdi-merdikoak eta kaxkarrak.

On orrein artekoa da Muniategi.

Antxiña asi zan idazten, an gerra aurretxoan eta gerora be eten barik jarraitu dautso olerkigintzari.

Len eta orain ainbat sari artu dauz, or-emengo poesi-batzaldietan.

Aurtengo OLERTI-EGUNEKOA be berak eroan euskun.

Prosaz askorik emon ez daukun arren, olerkiz oso ugaria agertu izan da. Beraz, ezaguna da oso, idazle, olerkari bezela, Euskalerra guztian.

NONGOA DAN

Gautegiz-Arteaga'ko semea dogu.

1912'garreneko Lotazillaren 11'an munduratu zan Agirreta auzuneko Portu-Pantzikone izenez ezagutzen dan bizitza biko basetxean.

Berak idazten daust: «Urdibai ibaiaren gazi-gezazko bustitasun lurrunez eta Atxarre'ko mendi artadien beltzdu-ra eta gaztañadi oparotsu ta basoko egurteriaren itzal eta ezetasunpean, Argatxa ta Ozollo bitarteko ibarrean aurkitzen da auzune au».

MAIXUAK

Bertako eskolan egin ebazan lenengo ikasketak, 1919-1925.

Au diño berak: «Atxarre basoko egurrik sendoenakin egindako zigor-makillaz erabiltzen ondo baiño obeto ekian On Zelestino Martinez Alesanco maixuarekin bizpairu urtez, eta gero, arek aldegin ondoren, askoz biotz-beratsua-goa eta irakasten be askozaz obeagoa zan On Fermin Ez-peleta, napar jatorrizko maixuarekin».

GAZTETAN LUDIAN ZEAR

Gernika'ra asi zan gero, agustindarren ikastetxean.

Emen egindako ikastaldi laburraren ondoren, sendiko batzuen ezaupidez, Filipinas Ugarteetara abiatu zan.

Barzelona'tik atera zan Claudio Lopez itxasontzian 17 urte oraindik ez zituala, 1929'garren urtean.

Panay ugarteko itxas-ertzean kokatzen dan Bais izeneko bisaitar errian, azukre-kañaberaz eta kokotegi ederrez ikuspegituriko «Barak» landetxean.

Azukre-kañaberazko lugintzan ogibidetu zan «listeru» eta arduradun bezela.

Filipindar langille artean, urte-betean ikasi eban bisai izkelgia.

KOKOTEGIAN OLERKARI

Landetxe ortan urte bi egin zituan. Malariatz gaixotu zalarik Mesbate'ko osategira eraman eben eta sendatu zanean Ilo-Ilo'n babestu zan, osaba baten etxean, eta, andik laster beste landetxe bat aurkitu eban Manapla'ko errian.

Landetxe onen izena Nerbion zan, lenengo ugazabak, au da, Mendieta abizeneko, Begoña aldeko bizkaitar batek ezarritakoa.

Orain etxaguntza ori napar jatorrizko Intza'tarren eskuetan datza.

Emen, jatorriz etorkion euskalzaletasuna suspertu jakon eta, emen, zorionez, egin zituan bere lenengo olerki ta idaz-zirriborruak; emen, parnasoratu zan, aldamenean, gara zurixka ta gorrixkako kadaberadiak eta kokotegien ikuspegiz bere gogoari egazean izten eutson bitartean...

LAUAXETA'GAZ

Emen, «Euzkadi» izparringiaren Euzkel Atalari esker ezagutu al izan ebazan euskaldun zintzo askoren lanak: Erletxue, lauaxeta, Lizardi ta abar.

Emen euskeratu ta Manila'ko egunkari baten, «La Opinión»-en azaldu zan pilipindar martiri Bizal audiaren «Maria Clara».

Iru urte egin zituan landetxe ontan eta 1934'garren urtean Sabin, bere ugazaba gaztearekin, Europa-zear, Euzkadi'ratu zan.

Eta askenez emen gelditu.

Gerotxoago Lauaxeta'k dei egin eutson Bilbo'ra alkar ezagutzeko.

Eta ementxe sortu zan Muniategi ta Lauaxeta'ren arteko adiskidetasuna.

IDAZLE-ENTZUTEA

Egunik egun olerkari izena artzen asi zan gure Sabin.

Beñola, «Biotzaren Deya» izenburuturiko gure artea-gatarraren olerki txanbelin bat argitaratu zan «Euzkadi» egunerokoaren euskal orrialdean, eta Lauaxeta'k oar au jarri eutson bealdean: «Olerkari barri onek eztakigu zer daukan, baña euzkerek eztauz gaur-arte entzun olako gauzak.

GOIZ-AIZE liburu ederraren egilliak egun zoruntsubak ekarriko dautsoz gure izkuntzeari.

Bere txinta edo abestia dauko gero! Norbaitek esan dauku: ttRarua dozu! Biar ba, bada «razo» batzuk ondo yatorruz. «Lostati», «Eredo» eta Muniategi. Iru gazte oneik poztuten gaitube.

Txapelak kendu dagiguzan onein aurrian».

GI OLERKARIA⁽¹⁾

GUDALDIAN

Guda aurreko eta guda aldiko egunetan be, euskeraganako maitasunak eraginda, herein olerki, ipuin eta idazlan osotu zituan bai «Euzkadi»'n eta bai «Eguna»'n.

«Elorrio'ko Guda-etxetik» izenburua eroian idazlanaren oarrak be onela iñoan: «Elorrio'ko guda-oñian aurkitzen zarala ta onako idazki irakurgarriak idazteko astija ta gogua dozuzala jakitiaz, asko poztu nozu, Sabin.

Idatzi, ba, barriro be, guda-oñetik idazten diran idaztijak irakurteko dagon egarrija, asekatxa da-ta. Orko guda-labanetatik erreketeruei egiten dautsazubezan «mitiñak» be, garrantzi aundija dabe.

Ekin, ba, ekin» !

Oar onek ez ekarren zeintasunik, baiña uste dogu Ibon izango zala, Enbeita urretxondorraren anaia, aldi aretan Euzkal Atalaren arduraduna zana.

Gero, danok dakigun gau luze illuna gaiñera zan, askatasun izpi bizigarriak itzak garratzez estaltzen ebazalarik.

Zurrunbillo ikaragarri onetan murgiltzen da gure olerkaria be, «galtzailleen taldear» > ;pillaka gudari minberaturen artean, ainbat urteko kalbarioan: zigor-batzakuntzazko zelai, zigor-gudaloste, espetxe ta abar, egun eta urte lazarriak nunbait.

«GOIZ-AIZE»

Arrezkeroko bizi-zeaztasunak urrengo atalerako itxirik, Muniategi'k garai aretan argitaratu eban «Goiz-Aize» olerki-liburuko batzuk jorratuko doguz.

Dalako liburua gerra asi aurretxoan argitara zan Bilbo'n Henao kaleko «Zurak» irarkolan.

Larogei orrialde daukaz, 32 olerkirekin.

Laburrak ditu geienak, rimadunak geienak, beste batzuk olako lotura barik osotua.

GAIK

Lauaxeta'k itzaurrea.

«Muniategi'tar Sabin —diño— olerkari gazte-gaztiarena dozu». Bizkai'ko itxaso arraren urdiña dauko begi-barnean. Eder eta On'elc eurentzat autetsi eben. Buru ameskorra eukan eta aruntz-onuntz ibilli izan da bere euzko txapela buruan ebala. Ondo ikasi eban: «Atzerrian lurra garratz, oña ipiñi egik baratz».

Geroko lanetan lez gai asko urkultzen ditu orduko olerkietan be.

Maitasuna, lurra, itxas urdiña, aur-olerkitxuak.,.

Lauaxeta'k barriro be: «Muniategi'k dardara, ikara barria dakarskigu: Odei zadortsuen itxurak, palmondoen amets-naia k, Kolonbo'ko belaeen baltza.

Gaur arte izan doguzan olerkariakandik zerbaitek bereztu darua. Bere begiak daukaz. Gitxitan aurkitu daipegu gazte onengan aurkitzen dogun ederti-miña.

Gauza guztietan idoro darua edertasunaren zantzua Euzko-Edertiak asko itxaron daike mutil onengandik».

KOLONBO'KO BELAK

Eta emen dago, izan be, olerkariaren izatea, ederraren zantzua aurkitzean.

Buruz eta biotzez osotua da poesia, baike geienez beintzat ingurutu zerbaitek arrotu oi dau gure adimena ta piztu-azo gure biotza, ots, au edo bestea ipustek sarri.

Baita atzerrian naiz miñetan aurpitzeak be.

Zertzelada oneik poesi-gai izan oi dira, elerti-lanen sortzaille eta argi-emoille.

Askoren artean bat auperatzeko, ez ete dago orrelaxe egiña gorago aitatu dogun «Kolonbo'ko belak» deritxona?

Urte batzuk Filipinas'en erre ondoren, etxerantz dator olerkaria President Adams itxasontzian.

An ikusiriko gauza askok dardarazo dautsoe biotza.

Irakur osorik:

Oi, ene! neure euzko-begi, begi urdiñak!
Zeylon urartian, Kolonbo'ko urijan
Zenbat bela ikus dozubez egazean
Aragi ustelez beterik erpiñak?

Bela guztijak lez baltzak ta loyak ziran,
Baña ez euretariko bat il, ez ikutu...
Abere goitarrak dira ta benetan
Eurentzat obarik ezin leike arkitu.

Ixontzija egaka doya itxas-ganian
Alaitasunez itx[rik an, urijan,
Kolonbo'ko bela aragi ustel-zaliak.

Ai, al baneuke al, erri orren antzian
Itxi, barruki errien, neure bijotzian
Sartu diran oitura baltz eta loyak!

ITURRIAK

Neruda'k be —andik ibillia bera— onako zerbait idatzi euskun.

Askok, ara ta ona ibilliz, naiko ikusita be, ez dabe ezer jasoten.

Bai, ostera, egiaz olerkari danak nun-nai idoro oi dau poesi-iturri joria, oroldipean ixil doan ur-xirriparen gozoa.

Orrein taldekoa dogu Muniategi, artiar kantari fiña.

Aita ONAINDIA